

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinshemii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 9

urn:nbn:de:bsz:31-103771

eula coniectos, dein verberatos, seruisque omnibus supplicii cruciatos occidit. Statim Curtius, mutatis paulisper verbis: Callisthenes tortus interiit. nam illud ante (ante tortus) quod inserunt recenter editi, iam olim glossæ suspectum, volentibus libris expuli. Encolpii verba apud Petronium: *si quid tristius parvas, celeriter confice. neque enim tam magnum facinus commisimus, ut debeamus torti perire.* Græcis est *καταβλήναι* aut *βασανίζεσθαι* *δοκίμασι* tortum mori: ut Plutarcho Phocione c. 47. Zonara tom. 2. *ἀκιστάμνοι* *δοκίμασι*, prius excruciatum interficere: de Hannibale & captiuis Romanis loquitur. idem mox de Scipione seditionis auctores puniente. *Ὀλυμπιάδων ἀναρχαφῆ*, Olymp. 118. *Romilarem tyrannidem affectantem Carthaginenses excruciatum necauerunt: ἀκισίωτες ἀνέλον.* Polyb. 1, 80. *ἀκιστάμνους* *δοκίμασι*. Ioseph. de bel. Iud. 6, 12. *μεταξύμνοι δὲ καὶ προσβασιζήμνοι* & *ἰανάτω* *πάσαι* *ἀχίαι*, *ἀνεσάουοντο*. Appian. de bel. Punic. *ἐκτείναν ἢ καὶ ῥῆγλον ἀκιστάμνοι*. Id Romæ per leges non licebat in ciues. Sallust. Catilin. 51, 14.

8, 8, 21. *TORTVS INTERIIT*) Aristobulus apud Arrian. 4, 2, 38. tradit compedibus vinctum in exercitu ductum fuisse, ac postea morbo interiisse; Ptolemæus tortum ac denique suspensum vitam finisse. Iustinus 15, 3, 3. (ex quo Drefer. Millen. IV.) singillatim supplicium eius exponit: *Cum Alexander Callisthenem truncatis crudeliter omnibus membris, abscissisque auribus ac naso labiisque deforme ac miserandum spectaculum reddidisset, insuper cum cano in cauea clausum, ad metum ceterorum circumferret; tunc Lysimachus venenum ei in remedia calamitatum dedit.* Seneca pater Suasoria 1. præceptorem Alexandri appellat, & lancea trajectum scribit. Philostratus 7, 1. à Macedonibus ait interfectum quod ipso vituperasset. Diog. Laërtius in vita Aristotelis in cauea circumductum ad spectaculum, morboque pediculari correptum, ac demum leoni obiectum. Suidas quoque cauea vna cum Nearcho inclusum, & phthiriasi absumptum ait. De cauea etiam Ouidius in Ibin. versu 519.

Inclususque necem canea patiaris, ut ille

Non profectura conditor historie.

Quamuis indoctiores Chærilum poetam intelligant, quod ex Parrhasio, Laurentio Abstemio, Egnatio refutat in notis ad Ibin Ouidii, Valerius Andreas Desselius, cui suffragatur Franciscus Sanctius Annotat. ad idem Ouidii carmen. Phthiriasi periisse & Plutarch. in Sylla cap. 72. auctor est. Loccenius & Raderus. *Decessisse Callisthenem alij ad Alexandro suspensum dicitant, in vinculis alij morbo afflictum: Chares, postquam comprehensus fuit, septem menses in vinculis custoditum, ut in concilio presente Aristotele iudicaretur, ac quo tempore in Mallis Oxydracis Indiae sanciatu fuit Alexander, ex corpore supra modum iurgido, et morbo pediculari excessisse.* Plutarch. Alex. cap. 98. Quod autem Iustinus narrat de Callisthene, nescio cui Telephoro Rhodio obuennisse scribunt Seneca de ira 3, 17. & Plutarch. de exilio cap. 21. offenso Lysimacho rege. Hanc autem scriptorum de Callisthenis morte diuersitatem vitabundus Curtius, consulto videtur vsus omnia ista complexo vocabulo, *interiit*, quomodo & Valer. Max. 7, 2, 8. ext. *spiritu carere iussim* scribit, non adiecto, quo supplicii genere. item 9, 3, 1. ext. *Callisthenem mori iussim*. Seneca Nat. quaest. 6, 23. *occidit Callisthenem*. Quomodo & Orosius 3, 18. & Dio Chrysof. Orat. 64. vbi etiam, perinde ut Seneca Rhetor, Alexandri præceptorem appellat Callisthenem. Quid Diodor. de eo scripserit, interitu capitis eius incertum est.

8, 8, 22. *REVOCATVS AD VITAM*) Supra ad 8, 2, 12.

8, 9, 1. *OTIVM*) Tacitus Germ. 44, 4. *Otiöse armatorum manus facile lasciuunt.* Quem locum late tractat Gruterus discurs. in Tac. cap. 40.

IN INDIAM MOVIT) Plinius 6, 17, 18. Indiam patefactam esse scribit *Alexandri Magni armis*. quod & Strabo & Plutarchus aliique memorant.

8, 9, 2. *INDIA*) Mirum dictu, quam multi res Indiae perscripserint, & quam pauci, dolente & execrante Strabone, vera. Ex quibus alii vna cum fabulis suis toti periere, alii si non toti, saltem magnam sui partem exoleuerunt. Non apparent è veteribus Daimachus, Patrocles, Hipparchus, Iambulus, Pytheas, Clitarchus, Nicolaus Damascenus, Beton, Posidonius, Megasthenes, Megachlenes, Onesicritus, Megilus, Gorgus metallarius, Eratosthenes, Nearchus, Dionysius non ille Periegetes. Extant Herodotus, Agatharchidis excerpta, Ctesias aliqua sui parte apud Photium, Dionysius Periegetes, Strabo, Ptolemaeus, Arrianus, Diodorus Siculus, Æthicus, Artemidorus ineditus tamen, Marcianus Heracleotes, Plinius, Mela, Solinus, Philostratus, Orosius, noster Q. Curtius, Apuleius Floridorum. & hi omnes veteres. Ex recentioribus Io. Gropius Becanus, Petrus Maffeus, Olorus, Io. Metellus, Io. Barrius, Ludouicus Vartomannus, Maximilianus Transiluanus, Cosmas Indopleutes, Io. Macer, I. C. Castagnedo Hispanus, Abrahamus Ortelius in teatro orbis, cuius tabulam geographicam Indiae considerabis, Petrus Iarricus thesauro rerum Indicarum, Franciscus Sachinus historia societ. Iesu, & alii patria lingua. Atque hic tantum de India quae Orientem spectat. noua namque, & nuper à Magellano reperta, & Mexicana nihil hic ad nos. Raderus.

SPECTAT ORIENTEM) Plerosque omnes geographos & scriptores rerum habet suffragatores. Princeps est Strabo vice omnium, initio libri 15. *Nunc ab India ordiemur: nam & prima versus Orientem iacet, & maxima est.* Idem canit Periegetes versu 1027.

*Ortum autem versus Indorum amana expanditur terra,
Omnium extrema ad litora Oceani.*

*Quam exoriens diuorum ad opera & hominum
Sol primis accendit radiis.* Raderus.

8, 9, 3. *EX CAUCASO*) Nimirum Indico, non Ponico (Vide supra ad 7, 3, 4.) quem & Paropamisum vocant. Ita certe de Indi fonte Plinius 6, 20. *in iugo Caucafi montis, quod vocatur Paropamisus aduersus solis ortum effusus.* Arrianus 5, 1, 15. *Fontes eius ex Paropamiso vel Caucafo monte oriuntur.*

QUAE AVSTRUM ACCIPIUNT) Hunc locum carpit Glareanus. Ego Curtium nihil hic contra geographiam peccasse existimo, & doceo primum haud ignorandum, quod affirmat, minus in latitudinem, quam recta regione patere, hoc est magis longam quam latam esse, quod verissimum est, si procurrens è septentrione in Austrum spectes promontorium: si inquam diametrum à monte Imao vsque ad promontorium Comorinum, quae sunt duo extrema Indiae, dimetiare, minimum enim quadringentis inter se leucis distant vt Iarricus ostendit, quae Germanica efficiunt miliaria viginti supra trecenta. Iam quod dicit Curtius, *ea quae Austrum accipiunt, in altius terre fastigium excedere*, hoc est, promontorium Comorinum esse altius terra reliqua Indiae media, quae plana est, verissimum est, extrema enim vtrinque sunt alta, Imaus mons & promontorium Comorinum: cum inter vtrumque hunc angulum montes interiaceant continua per Indiam serie, vsque ad caput Comorinum. Quod continua serie dicit, hoc est, per totam Indiam extendi montes: accipe latus occidentale totum, quod septentrio stringit, & ab alto alluitur. Atque inde est quod Herodotus in Thalia affirmat, Indiam Austro obnoxiam. Raderus. Iuvat etiam illud Arriani in periplo maris Erythraei 3, 28. *Post Barygaram (Indiae prouinciam) statim continens vicina à Borea in Meridianum cardinem fleclitur: unde regio illa Dachinabadis appellatur.*

pellatur. *Auster enim illorum lingua Dachanus dicitur. Huius pars superior mediterranea ad Orientem vergens, multas regiones, deserta, montes ingentes &c. complectitur. Dionysius versu 1146.*

*Rapidissimi fluviorum. à monte autem Emodo
Profecti promanant in Gangeticam regionem,
Ad austrum tracti ad fines Colidis terræ
Hæc autem prominet in Oceanum profundos habentem vertices
Ardua, veloces quam rix ingrediuntur aues:
Quare ipsam & homines cognominant Aornum.*

8, 9, 4. *INDUS*) Teste Plinio 6, 20. olim ab incolis *Sandus* fuit appellatus, *Sinthum* Ptolemæus inter septem Indi ostia numerat. Verisimile est igitur ostium illud ceu omnium maximum [ab Arriano in periplo maris Erythræi 2, 46.] synecdochicè pro toto fluuio fuisse usurpatum. Hodie vulgo ab Indis, atque aliis populis *Indus* appellatur. Eundem Resbutos à Cambaiensibus determinantem, atque per mediam Cambaiam decurrentem incolæ eius regionis, teste Odoardo Barbosa, & *Cerceten*, & *Indes* appellant. Sic enim fluminum nomina pro regionibus, per quas fluunt, crebro mutantur, vt de Danubio dictum est. Huac vero fluuium prius *Damasolum* dictum, postea ab Indo quodam iuvene egregio, qui Damasulcida regis Oxyalci filia corrupta ad mortem quæsitus, in eum se præcipitabat, appellatum fuisse fabulatur ille author libelli de fluminibus, quem nonnulli volunt esse Plutarchum. Stuckius ad dictum Arriani locum.

A COLORE MARIS) Vide Agatharcidem apud Photium, cap. LI. Sed Andreas Corfalius apud Stuckium in vniuersum affirmat in sua nauigatione mare vicinum Indiæ lacteo colore sibi apparuisse. Verum Io. Castrius apud Barrium ait partem tantum eius maris candidam; aliam rubram; aliam viridem se reperisse. Vide infra ad num. 14. Ceterum Arrianus citato loco ait Sinthi vel Indi aquas esse candidas: quod quidem consentiat narrationi Curtii, ni adderet, *longo a modum spatio in alto mari, antequam regionem attingas, aquam ex illo fluuio candidam occurrere*, quod notari non posset, si nihil à colore maris differret: si nihil inquam, posset tamen si aliquantum. Idque vult Curtius, non enim vult plane eundem esse colorem, sed *haud multum abhorrentem*.

8, 9, 5. &c. *GANGES*) Satis perplexum me facit hic locus, vitii quidem mihi manifestus, sed quod indicare facilius possim, quam tollere. Ad cuius tractationem (quam nimis in angustum cogit instituti operis ratio) nihil reperio commodius, nisi vt simul proponam quomodo constituendum putem obscurissimum locum, & deinceps per membra rationem cuiusque opinionis reddam. Sic igitur velim: *Ganges amnis ab ortu eximius, ad Meridianam regionem decurrit, & magnorum montium iuga recto aluo stringit: inde cum obiectæ rupes inclinant ad Orientem: Usque rubro mari accipitur, findens ripas, multas arbores cum magna soli parte exorbet. Saxis quoque impeditur, crebro reuerberatur: ubi mollius solum reperit, stagnat, insulasque molitur. Accensus eum auget, Ganges decursurum in mare intercepti &c.* Nunc singula consideremus. *Ganges*) Nihil mirum omnia hic esse obscura, cum de hoc fluuio non veteribus tantum, sed & recentioribus nihil dum certi constiterit. Nec nos quoque veritatem rei promittimus, sed Curtii mentem, per verborum eius vestigia scrutamur. *amnis*) Sic diserte Pal. I. *ab ortu eximius*) Sic quoque Mss. alii; *Ganges omnium ab Ortus maximus*: quasi dicat omnium fluuiorum esse maximum, quod quidem verum est, & ostensum paulo supra; sed non illud hic adspexit Curtius, nec enim addidisset *ab ortu*, cum non modo omnium Orientis fluuiorum maximus sit habitus, sed in vniuersum omnium. Itaque

ab ortu hic sonat à fonte, ab origine. Ganges statim vt ortus est, amnis est eximius. *μήγιστα ἐνδὸς δὲ τῶν πηγῶν ἀρτοῦ*, vt de Indo Arrian. 5, 1, 30. Sed & hunc ipsum Gangem Indic. rerum 1, II. *μήγιστα ἀρτοῦ ἐν τῶν πηγῶν* scribit. & eodem sensu Plinius 6, 18. cum magno fragore ipsius statim fontis erumpere ait. ad meridianam regionem. Sic vnus ex editis quos vidi, Merula: cuius editio est inter vetustissimas. Idque verum est, ipsumque Strabonem (quem tamen Glareano vulgatam lectionem non bene concoquenti Raderus opponit) adfertorem habet, qui diserte ait: *omnia Indica flumina à Caucaſo primo ad meridiem ferri: & quamquam addat, postea alia ad Orientem flecti, vt Gangem, nihil tamen obest.* Quippe sic quoque non desinit versus meridiem ferri, quamquam in ortum flexus. Vnde & Dionysius versu 1148. Gangeticam regionem ad austrum collocat, respectu montium vnde fluiui illi oriuntur. Sed vt maxime in Orientem iret Ganges, nondum hoc voluit Curtius dicere, qui eum adhuc à fonte profluentem narrat. neque enim subiungeret: *magnorum montium iuga recto alueo stringit*, quæ vtique non demum adscendit, quo loco ad Orientem vertitur: sed statim ab ortu suo eximius amnis recto alueo, per decliua paulatim, at tamen adhuc magnorum montium iuga prouoluit. Multo minus, si Raderi opinio valida foret, debuisset addere Curtius: *Inde eum obiecte rupes inclinant ad Orientem*: Cur enim denuo inclinatum eum narraret, & quidem inde, hoc est, ex eo loco; si modo dixisset eo cursu illum ferri? Nimirum ergo vera hæc est huius loci lectio, cui & per omnia consentit Strabo: *Ganges à montibus descendens, cum in planiciem peruenit, ad Orientem conuersus.* Ergo dum iuga montium stringit, adhuc in meridiem fertur. inde ait Curtius, hoc est explicante Strabone, *cum in planiciem peruenit.* Quæ verba vicissim intelligas ex Curtio, & noueris planiciem eam ita fuisse comparatam vt à meridie rupibus inclusa, patret ad Orientem, eoque recta regione ruentis amnis alueum à meridie ad Orientem obliquaret. Vnde demum insignis lux Plinio 6, 18, qui ait: *cum magno fragore ipsius statim fontis erumpere; deiectionemque per scopulosa & abrupta, ubi primum mollis planicies contingat, in quodam lacu hospitari &c.* Sic ergo sunt accipienda verba Poëtæ de hoc fluiuo:

- - - - - toto quæ solus in orbe
Ostia nascens contraria soluere Phæbo
Audet, & aduersum fluctus impellit in Eorum.

Vique rubro mari accipitur) deduxit Gangem hæcenus à fonte, cursumque eius per summa capita exposuit, nunc etiam ostium in mare exeuntis enarrat. Sed hic turbant libri, & pro *Vique*, reponunt *Vierque*, cui equidem lectioni & Constantiensis Codicem, & veterem poetam Gualtherum (qui Curtium in carminis leges redegit) his versibus

Totius fluiuius Orientis maior, vierque
Turbidus extensis rubrum mare verberat undis,

suffragari Raderus ait. Qui tamen vere ostendit, eam nullo modo ferri posse: nec enim quæ subiciuntur, omnia vtrique fluiuiorum horum, Indo nimirum & Gangi conuenire, præsertim illa: *Acesines eum auget.* Quæro, ait, quem eum? Indum, an Gangem, an vtrumque? Atque alii tantum in Indum ferri tradunt, solus Curtius à Gange intercipi affirmat, nemo ab vtroque, quod ne fieri quidem potest. Sed si Gangem per vocem eum accipias, quid est, quod statim subiciat Curtius: *Ganges decursurum in mare intercipit*, quasi antea de alio esset locutus? Atque non potuit aliter loqui Curtius, nisi dubiam faceret orationem: etenim si dixisset, *decursurum in mare intercipit*, incertum erat an id qui ad Acesinem, an ad Gangem referendum esset: expressit ergo Gangem, quamuis eandem per vocem eum intellexisset. Atque ita diluitur

tur etiam alter error, qui ex priorē membro extiterat, si legeres *utique*. Neque enim dixit Curtius Indum rubro mari excipi. Si legas, *utique*, omnia crunt salua. Haftenus Raderus. Idem tamen mox ait Gualtherum in vitiosum codicem incidisse, quod nimirum Industantum rubrum mare verberet *indis*, non etiam Ganges, qui in Oceanum Orientalem deferatur. Verum, ut hoc ita reuera se habeat, exinde tamen non euincitur Gualtherum in vitiosum Curtii Codicem incidisse, qui de Gange in mare rubrum euoluto, huic consentanea scribat: & ipse Raderus proxima deinde nota denuo rem confundit. Cum enim modo negasset Gangem rubro mari infundi, sed Oceano Occidentali; nunc iterum diuisa miscens, eum in Erythræum, seu Oceanum qua Orientem respicit, deuolui dicit. Igitur sepositis his tricis adstruamus recte sic legi: *Utque rubro mari accipitur: Utque* propterea quod de vno Gange hic sermonem esse, sequentia declarant: *Rubro mari*, quia apud veteres hoc nomine non tantum Arabicus & Persicus sinus, sed & vastum illud & magnum mare Indicum veniebat, ut in admirandis 1, 3. docet Lipsius: licet in hoc falsus, quod Indum atque Gangem in id mare deriuare Curtium sensit; quippe *utque* legendum putauit hoc loco. Rectius Barthol. Barrientus Annotat. sylvia cap. 7. vbi idem illud de mari rubro pluribus etiam scriptorum dictis adstruitur, de vno Gange Curtium interpretatur. Vide & Cordouæ didascal. multipl. cap. 49. quamquam dissentire videatur Fullerus Miscellan. sacror. 4, 20. Tametsi ne quid dissimulem, ut exendamus rubri maris appellationem vsque eo vbi Indus exoneratur; tamen immensum adhuc superest spatium, ad sinum vsque Gangeticum, quod ab aliis præter Curtium rubri maris nomine vocatum fuisse non reperio. Sed pergimus, *findens ripas*) Hoc ego de diuersis eius ostiis accipio, non de iuncto alueo: de quo rectius dixisset radens ripas, aut proluens, quam findens, quod insinuatum penitus vult, & ripas plurifariam intercurrentem. Tribuit autem ei ostia quinque Ptolemæus Geogr. 7, 1. *multas*) Sic præferunt veteres edd. quod ipsum argumento est supra legendum *utique*: nec enim si legas *utque*, recte connecterentur. Quod qui viderunt, contra libros hic addiderunt coniunctionem, *multasque*. *Saxis quoque impeditus*) Exposito summam Gangis decursu, nunc paulo supra aliud repetit, quod ei accidat, nimirum crebro reuerberari, siue retorqueri in saxa incurrentem, inde tortuosum ire, & obiectu frequenti saxorum etiam impetuosiorem. nam & hoc videtur velle (supra idem de Euphrate 5, 1, 30.) ex antithesi *mollioris soli*. Ait enim: *Vbi mollius solum reperit, stagnat, insulasque molitur*) Plinius 6, 19, 5. *Insula in Gange est ample magnitudinis, gentem continens nam Modogalicam nomine*. Restat de Acesine: *Acesines enim auget*) Glareanus haud iniuria dubitauit de hoc loco, reponendumque censuit *Commenses*, vel *Erineses*, quos ex Arriano rer. Ind. 1, 12. constat in Gangem influere. Contra idem ibid. 2, 13. & hist. Alex. 6, 1, 2. Acesinem apud Mallos Indo Misceri tradit, cui iunge Plinium 6, 20. & Strabon. lib. 15. Imo ipse Curtius infra 9, 4, 9. ita sentire videtur. Verum cum omnia exemplaria sic constanter præferant, auctori potius hoc quicquid est erroris imputandum putem, quam librariis. Certe quod de motu collisorum amnium hic dicit, confluenti Hydaspis & Acesinis congruit, de quo suo loco.

8, 9, 9. *CROCODILOS*) Arrianus rer. Ind. 1, 26. generatim: *Indiae fluminum perinde ac Nilus crocodilos gignunt & pisces ac balenas eiusdem generis ac Nilus, excepto Hippopotamo, seu equo fluminatili, sed & hos gignere Onesicritus tradit*. Idem lib. 15. Strabo narrat. Raderus. Eo argumento putauit Alexander se Nili caput reperisse, cum in Indo crocodilos vidisset, Arrian. 6, 1, 2. De Indo etiam Pausanias lib. 4. *Indus & Nilus crocodilos uterque habent: sed Nilus fluminatiles etiam equos, haud minus illos quidem inferos quam crocodilos sint*.

8, 9, 10. *ERYMANTHYS*) Alii: *Ethimanthus*. Ethymandrum fluiuium

uium per Euergetas labentem ex Arriano 4, 1, 38 noui : Sed hunc Indiæ non possum magis vindicare; quam *Dyriodorin* Plinii 6, 11, 1. qui alias vocabuli sono proxime abesset à Curtiano *Dyrdene*. Plane videtur à Plinio 6, 23, 1. commemorari per *Abusos* *Arachosiorum* fluens, sed ibi corrupte *Hermandus* appellatur, aut *Erymadus*.

AB ACCOLIS RIGANTIBVS) Sic Euphrates *disfrabitur* in irrigua. Plinius 6, 26, 16. Quem explicant illa Arriani 7, 2, 4. *Mulii* ex Euphrate alui derivantur : alij quidem perennes, ex quibus utriusque ripæ *ecole* aquam petunt, alij certo tempore sunt, quem aquæ ad irrigandam terram inopia premuntur (raro enim iis in locis imbres à celo cadunt) quo fit ut in aquam non omnino magnam, & radosam alioqui, Euphrates desinat.

8, 9, 11. *MULTIS AMNIBVS*) Arrianus rer. Ind. 1, 17, dicit *LVIII* in uniuersum esse Indiæ fluuios omnes nauigabiles. Plinius 6, 17, 20. *Sorca* tentata Indiæ commentatione sexaginta omnes eius prodidit.

AQUILONES DEPRUNT) Hic quoque Glareano plus credam quam Curtio; & immane amplius quam defendenti Curtium Radero: qui Glareani rationem non percepit. Est autem hæc: Mare Indicum ad meridiem vergit, Aquilones à septentrione spirant, qui igitur potest ut loca ad meridiem vrantur Aquilonibus, interiora autem hoc est mediterranea Indiæ, quæ maxime sunt septentrionalia, non vrantur? aut quomodo montes illi ventum eum à septentrionalibus Indiæ partibus arcent, à meridians non arcent? Vna tamen occurrit defensio, ut dicamus, interiora non capienda de tota regione, sed tantum de eius parte in qua Aquilones plurimum pollent, ut ibi quidem iuga montium ventis sint aspera, sed interiora, hoc est valles, defensa obiectu montium, mitiorem sentiant aërem. quod quidem & alibi accidit, ut inter rigidos montes reperiuntur fertiles & opulentæ valles. Confer & *Viaie de la Tierra Santa*, del Ceuero cap. XX.

8, 9, 12. *MITIA*) Sic legi sensus postulat; quod & *Acidalius* vidit.

8, 9, 13. *NATURÆ CAUSSA*) Et hoc est quod noster *Mafficus* lib. 1. pag. 35. *Iarricus*, & alij dicunt. Inter utrumque hunc angulum, inquit *Iarricus* lib. 1. pag. 41. montes interiacent continua per Indiæ serie adusque *Commorinum* caput, in quibus ammirabilis illa temporum anni diuersitas, quæ etiam subtilissimas quosque philosophos reddidit elingues, utpote cum veram dare rationem nequeant qui fieri possit, ut eodem in climate, & eodem in latitudinis septentrionalis gradu, cum ab occidua horum montium parte accerrima seuias hyemis asperitas, & mira aeris intemperies; eodemque tempore ab Orientali incredibilis sit cæli clementia, qualis vere vel æstate haberi solet: mare quoque quietum sit, & nauigationi peridoneum. *Raderus*, qui ex eiusdem auctoris lib. 2. cap. 7. pag. 445. item ex schola *Conimbricæ* lib. 2. quæst. 2. cap. 8. p. 195. plura de hac re recitat. Quæ omittenda duxi, quod ex superioribus cognosci possit ea res; maxime autem quia aliud nobis video narrare, quam Curtium. Hi enim in vno climate diuersam aeris dispositionem notant: ille totam Indiæ alia atque ceteras orbis partes tempestate semper vti, ut scilicet Indi hiemem habeant, cum alij æstatem, & vicissim. Illud vtrum ita se habeat, vel vnde Curtius acceperit, in medio relinquo. *Arrianus* quidem rer. Ind. 1, 24. tradit Indiæ æstate complui, fluminaque eius mirum in modum augeri: cuius rei causam inquirat.

8, 9, 14. *AB ERYTHRA REGE*) Curtii sententiam confirmat *Agatharchides* apud *Strabonem* & *Ctesiam* & *Photium* pag. 458. qui tres aliorum priorum opiniones & causas refutat, negatque aquas rubere, neque vllum, vel ex montium, vel arenarum rubentium, vel solis repercussu colorem trahere, sed ab *Erythra* domino illius maris, *Erythræ*, vel *Erythraeum* dici. Eandem nominis causam reddidit

didit Stephanus *ἡ ἑρυθραία*, ab Erythro Heroe appellatum Erythraeum, quamvis ex Vranii vetustissimi scriptoris mente addat, à montium rubentium, & imbrium, inde in mare decurrentium colore dici Erythraeam. Eustathius ad Periegetem versu 38. existimat vocatum à terra miniata vndis subiecta Erythraeum, vel vt alii à solis ardentis, & montium anaclasi. Eandem nominis causam Eratosthenes apud Strabonem lib. 16. de sole & montibus adfert. Ctesias ibidem à fonte minio pleno in mare rubrum cadente Erythraeam refert vocitatum. Philostratus de Apollon. 3. 15. & Arrianus rer. Ind. 6. 19. cum Curtio faciunt, sicut & Xiphilinus in Traiano, & Plinius 6. 23. 8. cum Mela 3. 7. qui tamen non negant colorem. Solinus quoque cap. 46. ab Erythro Persei nomen deducit. Varro (ibidem) causam nominis in fontem refert ex quo oues ait fuluescere. Nostri seculi scriptores æque dissentiant in causâ nominis assignanda. Pererius cap. 14. Exod. q. 8. tota Curtii sententiam sequitur, quamvis locum Curtii non adducat: Io. Barrius à plerisque recentioribus laudatur, qui in rem præsentem venit, & à coralliis sub imis vadis latentibus, rubere aqua tradidit, quem secuti sunt Conimbricenses Philosophi, & Cornelius Cornelii. Sed Sebastianus Barradas Itin. Israël. Barrium ex Matthiolo refutat, & negat rubentis aquæ causam exploratam esse, ita hodieque in re incerta incerti sumus, vtrum ab Erythro Rege, à fontibus, vel maculis, vel arenis, vel coralliis, vel splendore solis, vel imbribus & montibus, vel simul ab omnibus nomen traxerit. Auctorum nomina qui ea de re disputarunt expressi, quos curioso licebit inspicere, multa enim & alia, & de nomine Hebræo rubri maris, & aliis rebus admiscet admiranda. Raderus. Præter citatos cum Curtio sentiunt Nearchus & Orthagoras apud Strab. lib. 16. Martianus lib. 6. Zonaras in Traiano. Suidas. Volateranus Geogr. lib. 12. Cum iis qui à rubra & miniata circum terra colorem mare ducere aiunt Isidorus orig. 13. 17. quem sequitur Maiolus in dieb. canie. & quidam apud Sabellicum Ennead. 4. 6. & Plinium 6. 23. 28. alii ibid. ab ipsa aquarum natura. (Quam sententiam amplexi sunt studiosi allegoriarum Patres, & transtulerunt ad baptismum Christi sanguine rubentem. vt Augustin. in cap. 3. Ioan. Isidorus in cap. 19. Exodi, & alii passim) alii à reflexione radiorum solarium. Sed & Andr. Corsalius testatur in illa parte Indię, vbi mare est profundum, modo à cælo rubrum, modo à nubibus nigrum; quando non est omnino profundum, viridem colorem repræsentare. Sed de mari in vniuersum Cicero Quæst. Acad. 4. 33. *favonio nascente purpureum videri: modo caruleum, mane stantem, nunc quia à sole colluceat albescere & vibrare.* Varronis fabulam de fonte qui vellus ouium mutet, retulit etiam Martianus lib. 6. Alphonsus Albuquerque se vidisse rubentem aquam, & ab incolis eius rei causam in arenam rubram, quæ moto ex imo mari non admodum profundo miscetur vndis, esse relatum, teste Io. Barros Asiæ decade 2. lib. 1. cap. 1. ad Emmanuelem regem scripsit. Apud eundem Barrium Io. Castrius, qui postea pro rege Indiam obtinuit, testatur vidisse se maximas rubri coloris maculas in eo mari, sæpiusque ex illa aqua cados aliquot extrahi iussisse, reperisseque claram atque pellucidam, nec rubro colore infectam. Vrinatores autem suos è profundo materiam quandam rubram corallo similem protulisse, & aliam lanugine fului coloris coopertam. Alibi autem vbi virides apparebant fluctus, extraxisse lapides quosdam viridis coloris, vbi vero aquæ videbantur albæ, candidissimas arenas. Simul arguit mendacii eos, qui mari talem prouenire colorem dixere à litoribus quæ rubri essent coloris: se enim ibi locorum nullum eius coloris neque litus, neque promontorium vidisse, saltem quod relatu dignum esset. Odoardus tamen Barbossa (in summario Regnorum Orient. tom. 1. nauigat. Rhamusi) prodit, in eius maris litoribus *Arfinoem versus (vulgo Suez) terram videri rubescere.* Imo Becman. de orig. Lat. lingue, in *Erythraeam* scribit, sibi retulisse *Ioachimium Frenclium Cosheno. Anhalinum.*, se anno

1622. mare hoc rubrum ingressum, arenam rubram in litoribus sparsam ipsam suis manibus oculisque viderasse. Multa ex didascalix Fr. de Cordoua docto sane capite 49. hausimus. Cuius nec iudicium adscribere piget: Erythram regem, si quis eo nomine vnquam fuit, à mari potius inuenisse nomen, quam ab ipso mare. Quod si (ait) recentiorum aliquis, (nam veteribus hac in re parum credendum, supra ostenderit) vt Andreas Corsalius (in quadam ad Laurentium Medicem epist. Tom. 1. Nauigat. Rhamus:) adnauigato illo mari eius aquas à ceteris colore non differre affirmavit, verum quidem asseruit, vt vidimus superius, non tamen ideo ex illius auctoritate rubras videri aquas sepius pluribus in locis negandum, nam neque ille hoc negauit, neque si negasset, fides illi esse adhibenda, qui vel non diligenter hoc examinasse credendus, vel forte non vidisse pacato tunc mari, nec turbantibus æquora ventis, vt ait Lucretius, & sic nulla arenarum, & limi facta reuolutione, vnde aquis prouenit color. Quod quidem iudicium hac in parte præfero summo Viro Brissonio, qui veterum opinionem de Erythra rege enixe tuetur, verbo Mare, de verb. signif. Cordouæ consentit etiam Schindler. in Lex. Pent. voce **הַיָּם** Quamquam Corsalii opinioni accedat Popma, Merula Cosmogr. 1. 6. Becmannus, Lud. Vartomannus Nauig. 1. 21. Satis est, inquit, in confesso omnibus, quod dictum æquor non est rubrum, sed insular reliquis æquoris. Idque Brodæus Miscell. 3. 9. de multis se sciscitatum, qui ea loca viderant, rem ita se habere comperisse dicit. Et vt largiamur (cur enim id asserentibus demamus fidem?) aliquas eius coloris maculas interdum ibi cerni; non sequitur ideo rubrum appellatum fuisse, non magis quam à viridibus aut candicantibus maculis, quas ibidem apparere iidem ipsi narrant, candidum aut viride. Verum ambagibus omnibus remotis, ipsam rem hæcenus incognitam aperuisse videtur eruditissimus Fullerus Miscell. Sacror. 4. 20. ab Esauo qui & Edom, appellatum fuisse hoc mare, qui potentiam suam hucusque protenderit. Edom enim Hebræi rubrum vocant, quem Græci **Ἐρυθρὸς** vocauerint; eodem modo quo Cephæ Petro, Thomam Didymo sunt interpretati: Lege apud ipsum prolixam, sed reconditæ eruditionis, acerrimique iudicii re fertam dissertationem.

8, 9, 15. **LINI**) Plinius aliud quoddam lini genus Indicum prodidit vti uum, Græcis **ἰνδὸν** dictum, quod igne non exurit, sed splendescit magis quam si la uaretur. Sed de hoc nihil opinor Curtius. Raderus. Verum Hierocles apud Stephanum Brachmanas hinc amicit: quod fabulosum puto, & potius credo Plinio, rarissimum inuentum id lini genus esse.

LIBRI ARBORVM) Tam teneri, quam tenerima nostra charta, nisi quod candor desideretur in his quos ego vidi, sed colores omnis generis tam auide accipiunt & bibunt, quam vlla charta. Ostendunt hoc etiam icones impressi & libri. Sed de phyliris seu libris arborum disputatum est copiosius ad Martialis epigr. 14, 10. Raderus.

8, 9, 16. **AVES**) Psittacos intelligit, de quibus ad Martialem 14, 72.

Psittacus à vobis aliorum nomina discam

Hoc didici per me dicere, Caesar aue.

Multa ex multis scriptoribus allata. Quibus addes quæ Vlysses Aldrouandus toto lib. 11. Ornithologiæ tradidit, vbi formas iconibus expressas tredecim lectori spectandas proponit; quatuordecim descripsit. Sed elegantissimum adiecit Carolus Clusius in Aucuario exoticorum, cuius iconem ibi expressam miraberis. mihi indigitasse satis. De coruis & picis auibus, vocum quoque humanarum imitatricibus, etiam ad Martialem dictum. Raderus. De auibus his hodie nemo dubitat, olim pro fabula id habitum: vt nunc alia quæ vulgo non creduntur, & tamen fortasse vera sunt. In quam rem digna iudico verba Stephani, quæ ex præfatione eius in Ctesiam, hic legantur: *Æuerm*

101-

nonnulli priſco ſeculo homines, qui quod de quadam Indica aue narrabatur, eam videlicet in India, Indicum, illinc in Græciam transportatam, Græcum ſermonem dicere, & hominum more articulatas diſtinctaque voces tandem proferre: hoc ut plane abſurdum & ineptum commentum, exhibendum explodendumque eſſe dixerint. Quinam? nempe non alij quam quibus huiusmodi auem ex Indicis oris aduectam videre nunquam contigiſſet. Nam Ouidius & Statius, fortaſſe & ipſi, hominem id commemorantem, ut aperte mendacem, aliquando riſu exceperant: at poſtquam ipſam illis datum fuiſſe auem cernere & audire, quam ea de re fama & aliorum ſermoni adhibere fidem noluerant, eam ſuis ipſorum oculis adhibere coacti fuerunt. Et, ut illos taceamus, hodieque vulgariſt adeo illa auiſ, ut extare aliquem qui dicat incredibile eſſe quod de illa narratur, id demum nobis plane ſit incredibile. Quem enim Pſittacum (quem *βιτταξ* Creſias hic appellat) præter illum Peronenſem Claudiani ſenem, aut aliquem illi ſimilem, nunquam viſiſſe putabimus? Finge tamen reperiri ſenem aliquem (& reperiuntur forſitan aliquos ex illis etiam qui in urbibus degunt) qui nunquam eam volucrem viderit, aut, ſi viderit, loquentem certe nunquam audierit: an enim qui hanc illi auiſ indiciam eſſe naturam affirmabit, fidem apud huiusmodi hominem impetraturum veris? Hoc certe ſi credis, longe falleris. His igitur tandem hunc ſermonem claudamus verbis. Quemadmodum ſi pſittacus nunquam ex India aduectus ad nos fuiſſet, auem apud Indos eſſe humanas voces ſonantem nemo crederet: nuac vero quoniam vulgariſt eſt illa, vix quiſquam hoc miraculi loco habet: Iidem etiam multa de aliis Indicis animalibus referri, & de plantis atque arboribus, nominatim etiam de quibusdam radicibus, item de aquis, de metallis, de aliis denique multis illi regioni peculiariſtibus rebus commemorari, quæ multorum fidem ſuperant: at ſi tam facilis illarum rerum, quam pſittaci, aſportatio eſſet, tam facile firma ab omnibus perſuaſione reciperentur, quam ea quæ de pſittaco ſcripta ſunt, recipiuntur. De his auibus accipio, quod apud Indos eas videns Alexander, admiratione earum commotus, in eos qui has occiderent, grauem panam conſtituit. Quamquam Ælianus de hiſt. Anim. 5, 21. f. pauonibus id tribuit. Sed cum ut ipſe ibidem addit, iam ante Alexandrum (prior enim eo fuit Antiphon) pauones Athenis viſi fuerint, haud dubium eſt, quin Alexander, vel in ipſa Græcia, vel certe in Aſia priuſquam in Indiam tranſiret, aues eas ſatis vulgares eſſe viderit. Vnde crediderim Ælianus quæ apud veterem ſcriptorem de auibus Indicis repererit, propterea quod à pulchritudine eas commendari videret, immemorem pſittacis idem conuenire, protinus de pauonibus ſit interpretatus. Nec ſententiæ me falli patitur, quem nunc non recorder, verus auctor, qui tradit Alexandrum ob eam cauſam aliquem ſeuere puniuiſſe, quod auem humanas voces imitantem in conuiuio appoſuiſſet. Quod quidem poſtea Æſopus tragicus apud Plinium 10, 51. & Valer. Max. 9, 1, 2. impune fecit. Apparet enim ſi ob formam auibus parcendum iudicauit; magis id facturum fuiſſe ob vocem quam imitantur. Pſittacum egregie deſcribit ex Plinio 10, 42, 2. Apulei. in floridis, vbi lego: *Ad diſciplinam humani ſermonis facilior eſt pſittacus, glande qui veſcitur: & cuius in pedibus, ut hominis, quini digitiuli numerantur. Non enim omnibus pſittacis id inſigne; ſed illud omnibus proprium, quod eis lingua latior quam cæteris auibus. eo facilius verba hominum articulantur. Vulgo: inſigne, ſed i. o. proprium. quo eis l. l. q. c. auibus, eo f. & c.*

ANIMALIA) Ex inuſitatis & Europæ inuiſis Martichoras eſt, quam in palatio noſtri ſereniſſ. Electoris cum effigie Alexandri M. inſpexi, quam ex Creſiæ Indicis Ælianus hiſt. anim. c. 21. & Euseb. in Hieroclem deſcribit. Iarchas tamen rex Indorum in 3, 14. Philoſtrati de hac prodigioſa fera rogatus, negauit ſe quicquam inaudiſſe. Plinius 8, 21. *Martichoram*, non *Martichoram* appellat. Meminit & in Bæoticis Pauſanias. Ceterum de feris Indicis teſtatur Philoſtratus 4, 12. eſſe & multas & multo-

rum generum. Breuiter Solinus cap. 55. *Sunt illic multæ ac mirabiles bestie &c.*
Raderus.

8, 9, 17. *NON GENERAT*) Quæ ergo terra iniquis aut regio creat rhinocerotas, si India non generat? Æthiopia opinor, quod Pausanias in Eliacis & Boëticis rhinocerotem taurum Æthiopicum appellet. Nam ita Pausanias: *Vidi etiam Æthiopicos tauros, quos ex re ipsa rhinocerotas (quasi tu diceres naricornes) nominant, quod illis è nare extrema cornu prominet, & paulo superius alterum non sane magnum: in capite nullum prorsus habent.* Sed de hac immani belua pluribus actum commentario ad spectacula Martialis ep. 8. & 21. Hic pluribus nil opus. effigiem habes apud Gesnerum. Raderus.

ELEPHANTORVM) Idem Strabo lib. 16. per Onescritum testatur. & Diodor. 2. 42. *Elephantos fert Africa, inquit Plinius 8, 11. ultra Syriacæ solitudines, & in Maurütania, ferunt Æthiopes & Troglodytæ, ut dictum est, sed maximos India, bellantesque cum iis perpetua discordia dracones.* In Taprobane vero Onescritus elephantos maiores bellicosioresque, quam in India gigni, scripsit Plin. 6, 22, 2. Curtius communi nomine Indos, omnes extra Africam & Æthiopiam natos appellauit. Plura de elephantis ex instituto Plinius 8, 1. vsque ad cap. 13. Nos etiam ex variis aliis scriptoribus ad Martialis. spectac. epigr. 16. & 18. Plurima de elephantis Indicis Arrianus rer. Ind. 2, 22. vbi de venatione, & mira illorum docilitate. Raderus. *Libyos elephantæ neque odorem neque barrierum ferre Indicorum scribit Polyb. 5, 84. vbi de prælio Ptolemæi & Antiochi.*

8, 9, 18. *AVRVM FLVMINA VEHVNT*) Plinius 33, 4. de auriferis fluminibus: *Aurum, inquit, inuenitur in nostro orbe, ut omittamus Indicum, atque à formicis aut gryphibus apud Scythas erutum.* Apud nos tribus modis: fluminum ramentis, ut in Tago Hispania, Pado Italia, Hebro Thracia, Pactolo Asia, Gange India &c. addidisset Plinius Rheno (Martialis epigr. 10, 7.) Germania, Istro Pannonia. Sed hic de Indico auro & fontibus & fluminibus agamus. Plin. vlt. cap. vlt. libri: *Gemmiferi amnes sunt Acesines & Ganges.* Ctesias antiquissimus scriptor in Indicis apud Photium, scripsit de fonte qui quotannis auro humido impletur, ex quo fonte centum vrcei fûtiles singulis annis hauriuntur &c. Sed Iarchas rex Indorum apud Philostrat. 3, 14. negat se quidquam de hoc fonte cognouisse. Sed negat Ctesias etiam quod Curtius affirmat, in fluminibus reperiri aurum, ut in Pactolo, sed quod multi & vasti montes illud suppeditent, & gryphes custodiant. Contra Tzetzes Chiliad. 12, 404. Megasthenes apud Arrian. rer. Ind. 3, 33. testantur, aurum apud Indos à formicis quæ magnitudine vulpes superent, erui. Arrianus rem in medio relinquit: Herodotus 3, 102. affirmat, & copiose explicat. De gryphibus aurum custodientibus, & ab Indis decipi solitis, etiam Ælianus 4, 27. copiose. De formicis etiam Strabo lib. 15. Sed redeamus ad flumina aurum vehentia, de his enim Curtius, qui doctorem eius rei Megasthenem apud Strabon. l. 15. habere potuit: *flumina auri micæ deferre, ex quibus regi tributum aduehatur, quod & in Iberia contingit.* Raderus. *id aurum vis aquarum secum ex venis effert, ut notat Agricola de re metall. lib. II.*

8, 9, 19. *GEMMAS MARGARITASQUE*) De margaritarum natura, nobilitate, precio, loco & patria, plurima Plinius 9, 35. toto capite. De gemmis vero & lapillis idem toto libro 37. siue extremo. Addam de vnica gemma è Ctesia Cnidio miraculi loco, quæ magnetis vim habet, non ut ferrum, sed gemmas trahat: *De pantarba gemma, inquit Photius in excerptis, scripsit Ctesias, & quomodo septuaginta septem gemmas & lapides preciosos in flumen proiectos, quæ omnia erant cuiusdam Bactriani insistoris, pantarba retraxerit inter se coherentes.* Arrianus rer. Ind. 2, 4. ex Megasthene docet concham margaritæ marinæ retibus capi solitam. [Idem Ælian. hist. anim.

15, 8. Plin. 9, 35, 10.] Ceterum de preciosis lapidibus scripsit antiquissimus poetarum Orpheus nobilem libellum, qui hodieque legitur, Raderus. De margaritis multa, etiam ex Alexandrinæ hist. scriptoribus, Athenæus 3, 13. & 14. quæ loca cum multis aliis diuerforum auctorum in Lexicum suum Iuridicum congeffit Briffonius, voce *Margarita*.

OPPLENTIÆ CAUSSA) Miror hoc, quid enim pro iis accipiant, aurum an argentum? at his abundant. pecora, armenta, fruges? ne his quidem indigent. Ego potius mercatorum cum fuisse quæstum puto, qui ab Indis vilium rerum precio gemmas eiusmodi permutare potuerunt. quod & posterioribus sæculis in India Americana factum: cuius incolis etiam accidit, vt pro auro & gemmis precium mirantes acciperent, vt ex succino suo olim Germani apud Tacit. Germ. 45, 7. Hodie tamen ibi quoque aurum est in precio. Causas non enumeramus, inopia temporis.

VITIORVM COMMERCIVM) Melius hoc, quam quod vulgo legitur, vicinorum. Plin. 9, 35. audiamus: *Principium ergo, culmenque omnium rerum precii margarita tenent. Indici maxime has mittit Oceanus, inter illas belluas tales talesque quas diximus, per tot maria venientes, tam longo terrarum tractu, à tantis solis ardoribus atque Indis quoque in insulas petuntur, & admodum paucas. Fertilissima est Taprobane & Toidis, vt diximus in circuitu mundi: item Perimula promontorium Indiae. Ex Iatrico lib. 5. epist. 38. intelliges, ad oram piscariam Indiae margaritarum causa subinde ex variis terris & gentibus 60000. mercatorum confluere. Sed & quotquot apud Græcos olim & nunc apud Romanos diuitiores sunt, maiore adhuc studio emunt margaritam marinam, ita Indorum lingua dictam. Arrian. rer. Ind. 2, 3. Raderus. Equidem per commercia, gentium exterarum vitia in vicinos serpere, supra ad 8, 3, 15. attigimus. In Plinii verbis obiter nota promontorium illud Indiae aliis scribi Perimuda. vt Æliano 15, 8. Stuckius in Arriani periplus maris Erythraei, hodie *Pâiane Caxaldo* vocari scribit. Vbi multa etiam de margaritis.*

PRETIO QVOD LIBIDO CONSTIT) Cleopatraz vnio seu margarita aceto macerata & hausta 700000. aureorum fuit æstimata: volebat alteram aceto frangere, vt precium duplicaret. Plinius 9, 35. Raderus. Considera Tiberii verba apud Tacit. 3, 53, 6. *illa feminis propria, quis lapidum causa pecunie nostræ ad externas aut hostilis gentes transferuntur.*

8, 9, 20. **INGENIA HOMINVM)** Hominum quoque diuersitates sunt, vt locorum. Marcellin. 23, 30. Vide Flor. 3, 2, 2. b. Tangit aliquam eius rei causam Iustin. 2, 1, 11. *naturam ad locorum patientiam animalia quoque generasse. Regredere ad 7, 3, 6. supra. In insinuatione autem puerili, non dicam multum momenti, sed fene dixim, vt 2, 1, 11. igitur esse possum, mirifice dixit Casaub. pr. Comment. ad Theophrasti character. cui potius assentior, quam Gentili de legat. 3, 8. contendenti non eam esse vim educationi, vt quod natura insitum est, velut ingenio terra, possit vincere. Pro nobis etiam concludit Filescus select. 2, 1. & c.*

8, 9, 21. **CORPORA)** Strabo lib. 15. *Et, vt verbo dicam, Indos veste candida, & sindonibus, & carbasis vii. Et idem supra: In cultu corporis contra nimii sunt, nam & aurum gestant, & distincto lapillis ornatu viuunt, & sindonas floridas induunt. Carbasis autem est tenuissimæ & delicatissimæ telæ seu lini genus, multum à poetis celebratum. Ctesias ditissimos lino tegi affirmat. Raderus. Arrian. de reb. Ind. 3, 1. *Linea veste viuunt Indi, vt ait Nearchus, lino ex arboribus facto: qua de re mihi iam dictum est, & hoc quidem lino, aut reliquis omnibus linis candidius est; aut nigri ipsi quum sint, faciunt vt candidius id quam est, esse videatur. Est autem ipse subucula linea crure medio totius: amiculum autem partim humeris, partim capiti circumiectum. Philostrat. in Apol-**

Mmm

lonio

Ionio 2, 9. Scribit autem Damis, homines qui secundum Indum fluvium habitant, lineis vestibus amicti, linum autem in agris plurimum nasci. De carbasso Arrian. periopl. Mar. Erythr. 3, 2. Fertilis est illa regio (Mambari) carbassi, & quae ex illo conficiuntur telarum Indicarum. *νεβρασιον* vocat Arrianus, pro quo Rhamnusius rescribat *νεβρασιον*. sed *νεβρασιον* scribitur etiam apud Strabonem. In Pausaniae Atticis *νεβρασιον λεον*, ubi de lucerna aurea Mineruae.

SOLEIS PEDES) Arrian. Ind. 3, 2. Calceos ex corio albo gestant, eosque accurvate atque eleganter confectos, ita ut aliores variisque coloribus distinctas soleas habeant, quos prociore esse videntur. Philostratus 2, 9. calceamenta ex arborum corticibus facta gestare, monet. Raderus. Etiam ex sparto calceamenta tam iumentis quam hominibus fieri solere, praesertim in Africa, partim ex scriptoribus antiquis, partim propria experientia probat Guilandinus de papyro membro nono.

LAPILLI EX AVRIBUS) Arrianus Ind. 3, 1. in aures ex ebore factas Indis suspendit, & has locupletiores, quibus vulgus non vitur, ferunt. Sed de inauribus antiqua res est, uti & de armillis & brachialibus. Nec apud Indos tantum, ubi aurum, lapilli & margaritae nascuntur, sed in omni fere orbe, de quibus Plinius 9, 35. quem videbis. Reges Persarum etiam in aures gestabant: testis Arrianus 6, 5, 15. qui sepulchro Cyri etiam *ινωρα* sive in aures illatas memorat. Et Procopius lib. 1. de bel. Pers. de Perosa Persarum rege testatur: *Margarita candore & magnitudine eximia & preciosa ex auro dextra pendebat. Quod & Parthorum genti familiare fuisse, Tertullian. de cultu feminar. cap. 10. tradit his verbis: Scrupulosa Deus auribus vulnera intulit, & tanti habuit renovationem operis sui & cruciatu infantiae tunc primum dolentis, ut ex illis ad ferrum nati corporis cicatricibus grana nescio quae penderent: quae plane Parthi, per omnia quaeque sua bullarum vice inserunt. Raderus ex Brissonio lib. 1. de regno Pers. Ultima Tertulliani verba emendatissime leguntur in edit. Rigaltiana: quae plane Parthi peronibus quoque suis bullarum vice inserunt. Unde constat ex his verbis de Parthorum inauribus nihil colligi: quod falsa lectione deceptus Brissonius coniecerat. De inauribus Chares apud Athenaeum 3, 13. Ex unguibus sunt in aures, monilia, & armillae brachiorum, pedumque ornamenta, apud Medos, Persas, & Asiaticos omnes pluris aestimata, quam quae ex auro conficiuntur: De Babyloniis Iuvenal. Sat. 1, 104.*

Natus ad Euphratem, molles quod in aure fenestra

Arguerent, licet ipse negem

Ad quem locum Plinius, Plautus, & Exodus citatur à Britannico. De Afris Augustini. epist. 73. Execranda autem superstitio ligaturarum, in quibus etiam in aures virorum, in summis ex una parte auriculis suspensa deputantur, non ad placendum hominibus, sed ad servandum demonibus adhibetur. Et mox: Solvere in aures timent, & corpus Christi cum signo diaboli accipere non timent. Quod putem haud simpliciter de inauribus intelligendum, sed in quibus essent fortassis imagines deorum, aut quid tale. Afris autem vilitatissimum id fuisse (quamquam non amplius aetate Augustini, si quidem is auctor est Quaestionum in utrumque Testam. vide Quaest. CXV.) Ciceronis scomma ostendit apud Macrobi. Saturn. 7, 3. Octavianus, qui natu nobilis videbatur, Ciceroni recitanti ait, Non audio quae dicis, ille respondit, Certe solebas bene foratas habere aures. Vetus auctor apud Suidam, *Ερωτα*. donat ipsum inauribus, quae margaritae erant ornata. Mulieres antiquae ex auribus longas in aures dependentes habebant. Elian. hist. var. 1, 18. Viri nequaquam. Quare Tertullian. de pallio cap. 4. de Achille: *aurem quoque foratu effeminatus, quod illi apud Sigeum strongyla servat. Quamquam etiam pueros Graecorum in aures gestasse scribat Isidorus Orig. 19, 31. sed hoc discrimine, ut puella utraque aure, pueri tantum dextra ferrent, id nobilitatis insigne fuisse Athenis, docet Apulei. lib. 1. de habit. Doctrinae Platon. Originem eius rei tradit Dio orat. 32. Quoniam Atheniculis res-*

fondisset.

spandisset Apollo, si vellent bonos viros in ciuitate promerire, ut optimum quod esses puerorum auribus inererent: illi autem aure perforata, aurum inseruerunt, dei videlicet responso non intellecto. Hoc enim puellas magis decebat, & Lydorum aut Phrygum pueros. De Iudæis clarum ex Exodi 32, 2. Esaia 3, 19. & alibi in sacris literis.

BRACHIA) Armillas gestarunt etiam Medi, ut ex Xenophonte lib. 1. *μαρτ.* constat: item Persæ, ex eiusdem lib. 1. *ἀραβ.* Vide Briffon. de Regno Pers. lib. II. pag. 236. f.

8, 9, 22. **CAPILLVM**) Indis omnibus promissa cæsaries, non sine fuce cærulei, aut crocei coloris. Solinus. Diodor. Sic. 4, 5. scribit, Indorum moris esse per omnem vitam barbam nutrire: huncque morem à Dionysio accepisse, quem barbatum nominauerunt. Strabo lib. 15. scribit, Indos comam & barbam nutrire. Quin & multum posuisse studii in peccando, testimonio Quidii Falcor. 3, 465. innotescit, epitheto isto hos insignientis,

*Interea Liber depexis crinibus Indos
Vincit*

Tiraquellus ad Alex. ab Alex. 5, 18. vbi variarum gentium instituta circa capillum & barbam enarrantur.

8, 9, 23. **SUPRA OMNIUM GENTIUM**) Ælianum audi de animal. 13, 18. In regis aedibus India, vbi regem maximus illic regna tenentium etatem degit, quum alia permulta & magnam hominum admirationem, & nullam comparationem habent, quibuscum sane nec Memnonia Susa, neque tota eorum sumptuositas conferri possunt: neque Ecbasanorum magnificentia cum his in comparatione coniungenda est. etenim illa Persici fastus, vanitas, si cum iis comparentur, videri possunt. Pori quoque regia laudatur in epist. Alex. ad Aristotelem, quam tamen spuriam putamus. Raderus.

IN PVBLICV) Fuere qui nunquam in publicum prodirent, ut Herodot. 1, 99. de Deioce Medorum rege prolixè narrat & [Agatharchides, ac] Diodor. Siculus 3, 47. de Sabæorum regibus. Eadem ratio apud Sinas hodie seruat, nisi quod ab Eunuchis & domesticis adeatur. Apud Indos quatuor ob causas prodibat in publicum, cum bellum vrgeret: cum ius diceret: cum sacrum faceret: cum venaretur. ex quibus Curtius tres duntaxat profert, bellum, venationes, iudicia. De pompa vero & publicis solennitatibus ex Clitarcho & aliis ita Strabo lib. 15. In solennibus pompis multos elephantes miti auro & argento ornatos, & multas quadrigas, & boum paria: deinde exercitum instructum sequi, & ingentes lebetes deauratos, & magnos crateras, & mensas ex Indico are &c. Raderus. Rarus autem ad spectus in publico eo pertinebat ut venerationis plus inesset. Ad quæ verba Tacit. H. 4, 65, 8. Gruterus discurs. c. 44. docet melius esse: Regem omnibus potius patere, quam nemini.

8, 9, 24. **ARMATI**) Leuiter dubito, an scripsit? armigeri corporisque custodes. Hos sane alibi sæpe iungit.

8, 9, 25. **AVES**) Quemadmodum Homerus regium deus & oblectamentum esse scribit, sicut & reliquum ornatum equi: ita Indorum rex amores & delicias suas xpupam facit. Hanc manibus gestat; ea se oblectat; & natiuam eius renouatam summa admiratione frequenter intuens, magnam inde lætitiâ voluptatemque capit. Ælian. hist. anim. 16, 5. Adde eundem 13, 18, 8. Clitarcho (apud Strabon. lib. 15.) refert, magnis præditas frondibus arbores in plaustris quaternarum rotarum deportari, & ex eis aues mansuetas excubi, quarum canorissimum dicit orionem &c.

8, 9, 26. **AVRATAS COLUMNAS**) Qualis apud Nafonem erat Solis Metamorph. 2, 1.

Mmm 2

Regia

Europæa. Quæ relatio credibilem etiam facit narrationem Hieronymi de Praga, qui iisdem temporibus Vitoldi principis permittit (erat autem hic Vladislai ex fratre nepos) sylvas sacras in Lithuania se cecidisse retulit Ænæ Sylvio, vt hic cap. 26. de Europa tradit. Sane Nannetenſi & Altiffiodenſi conciliis prohibitam fuiſſe arborum adorationem, tunc etiam obtinentem, notat Loccenius ex Lindenbrogii Gloſſario LL. Antiq. pag. 1357. Cui iunge Rubenii electa 2, 34. & Dayſqueium ad iſta Sili 3, 692.

Arbor numen habet, coliturque tepenibus ari.

In Aſiana autem Sarmatia arbores adhuc coli, itidem apud alios penitioris barbariæ populos, pro comperto habetur: vetuſtiſſima ſuperſtitione, quippe antiquitas hæc fuerit numinum templa, præſequæ viſu ſimplicia rura etiam nunc deo præcellentem arborem dicant. ait Plinius 12, 1. De lucis Germanorum, Græcorum, & Romanorum commemorare ſuperuacuum eſt: fecitque iam tum Dempſteus ad antiqu. Roſini 1, 13.

8, 9, 36. *SE CURVARE CEPIT*) Verum ſane, cum Luna curuatur in cornua, Indos meſes ſuos ordiri. Sed in cæteris quid velit Curtius, cur ego intellexerim, cum ipſe, qui ſcribebat, non intelligeret? Videtur tamen innuere eos annum ſuum in 24. meſes tribuere ſolitos, quod facile credo, vt à nouilunio vna neomenia putetur, altera à plenilunio. Scaliger de emend. temp. lib. 2. vbi plura de anno Indorum præſcorum. Idem in prolegom. Canonum Iſagog. demonſtrat errare Curtium, eo quod corniculatam Lunam, quæ Græce eſt *σεννοειδής*, pro dimidiata, *ἀρτί 7 ης διζοτήριος* acceperit: ſcribendum ei fuiſſe, non *τις* ab *ορbe* completo, ſed à dimidiato meſes Indorum computari. Varias autem annorum apud antiquos rationes tam ex Alexandro Neap. 3, 24. notiſque ad eum Tiraquelli, quam præcipue ex dicto Scaligeri opere cognoſces.

MODVM) Bongarf. coniciebat *motum*. ſicque recenſuit Scaliger de emend. temporum. At vulgata lectio forte melior.

8, 9, 37. *ET ALIA*) Quorum præcipuum, quod marito defuncto, vxores viuæ in rogum eius inſiliant. Quem morem adhuc noſtra ætate durare notat Pontanus in hiſtor. Vrbis Amſtelodam. 2, 24. vbi etiam Propertius & Strabo citantur.

OPERA) Alii *opera precium*. Poſtremam vocem omiſimus ex Mſs. Rationem ſuggeret Index.

8, 10, 1. *FINES INDIAE*) India trans Indum incipit, vt Arrian. in Indicis docet. Curtius Indicæ gentis nomine eas etiam gentes complectitur, quæ cis Indum ſedes habent, vt ſunt Aſſaceni, Aſſaceni, Niſæi, Peucclatæ, Turæi. Idem Strabo lib. 15. docet Indum fuiſſe limitem Indiæ, ſed addit poſt ab Alex. etiam ea quæ cis Indum ſunt, Indis accenſa. Raderus.

HERCVLEM) De hoc tamen dubitat Arrian. 4, 5, 15. & alii. Maximus Tyrius orat. 38. ne dubitat quidem: *terram Indorum peſiit, quæ nunquam, vt dicebant ipſi, exercitum externum præterquam Bacchi & ipſius Alexandri admiferat.*

8, 10, 2. *HEPHÆSTIONEM*) Sabellicus notat noſtrum ſupra 8, 2, 13. tradidiſſe, illum ab Alex. in Baſtrianam miſſum, *expulſionis*, ait, *cauſa an præſidij parum liquet*. At expreſſe Curtius, *commatus in hyemem paraturum*. Intelligendum igitur, eum mandato iſto perfunctum interim ad Alexandrum reuertiffe. Nam & Arrianus 4, 4, 14. conſentit Curtio.

8, 10, 3. *IVNXERE NAVES*) Vide an noh rectius *ſtruxere*, & forte an Curtius ſic ſcripſerit. Hoc autem modo etiam Annibal Tarentinos naues, verum integras, plauſtris tranſuehere docuit apud Liuium 25, 11, 27. Argonautæ ſuam humeris transportarunt, Juſtin. 32, 3, 14. eorumque exemplo Iſtorum conditores Colchi.